

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

PIK LIII. Ч. 196. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, п'ятниця, 5-го жовтня 1945.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 196. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 5, 1945.

VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: WJRG 4-0237. — Тел. У. Н. Сомау: WJRG 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАБОРОНИ АТОМОВОЇ СИЛИ ДЛЯ ВОЄННИХ ЦІЛЕЙ

Президент Труман звернувся до конгресу із запитом, щоб створити комісію для контролю і розвитку атомової сили для мирного вжитку в Злучених Державах. Водночас він заявив за те, щоб заборонити вживання атомової сили для воєнних цілей. Щоб це перевести, президент домагається міжнародної контролю атомової сили. Він насамперед звернувся до Канади і до Англії, щоб дійти з ними до порозуміння в цій справі, заки можна буде передати їй якійсь міжнародній установі. Краєва атомова комісія мала за завдання перенести контроль над джерелами і продукцією атомової сили на те, щоб приватні підприємці не завели над нею монополію.

При цій нагоді президент заявив, що надія цивілізації людськості лежить у міжнародних договорах, а не у розвитку атомової бомби.

РОЗПОЧАЛИСЯ МІЖНАРОДНІ СЕРІЇ ГРИ В БИТОГО М'ЯЧА.

У Дітроїті розпочалися міжнародні серії битого м'яча („бейсбол“) при участі 16 бейсбольних дружин з цілого краю. Першого дня, тобто в середу 3. жовтня станула до гри шікагівська дружина „Кобс“ приналежна до Нешенел Ліг і дітройтська дружина „Тайгера“, приналежна до Американської Ліги. Перемога шікагівської дружини була цілковитою, бо вона виграла 9 точок проти 0. Гра відбувається у Брігс Стадіум. Першого дня було прийнятих 55,000 глядачів.

УРЯД ПЕРЕБИРАЄ РАФІНЕРІЇ НАФТИ ПІД СВОЮ УПРАВУ.

Переговори між власниками рафінерій нафти й страйкуючими робітниками розбилися в середу у Вашингтоні, як це оприлюднив пресовий секретар Білого Дому Чарлз Рос. На підставі уповноважень з воєнних часів і на доручення секретаря праці Луїса Швеленбака уряд перебирає управу рафінерій і дальшу продукцію нафти. Це потрібне тому, що воєнна флота потребує газоліну і не може ждати покінчення страйку.

Страйковий рух в останніх годинах змагається. У ньюйоркській пристані вийшли на страйк 60,000 „стведорів“ — механіків, які помагають перевозити малими троками кран при навантажуванні кораблів на дока. Внаслідок цього спаралізований рух у цій пристані і 100 кораблів не відплили з набором.

ПІВТРЕТЯ МІЛІОНА НЕЗДАТНИХ ВОЯКІВ.

Внаслідок ран, недуги або припадків в останній війні 2,500,000 вояків стало неспосібними до праці. Ці цифри оприлюднив директор служби для нездатних ветеранів Милард В. Райс. Він виказує, що ця цифра 5 раз більша ніж була в першій світовій війні. Він рахує, що один на 10 вояків є цілковито нездатний, разом таких є 250,000. Частинно нездатні — це решта. „Трагедія збільшається для них ще тому, що їх мрії не здійснилися. Вони боролися за кращий лад, а між тим вони прийшли домі і не можуть знайти ні праці, ані пенсії для відповідного утримання.“ — каже Райс. — Цілковито неспосібні ветерани дістають пересічно по \$115 місячно, а лише у виїмкових випадках платня нездатних доходить до \$300.

НАФТИ В АМЕРИЦІ СТАНЕ НА ПОКОЛІННЯ.

Американські нафтові джерела ще не є на вичерпання, як про це часто згадується в пресі. Навпаки, запаси такі великі, що їх вистарчить на цілі покоління. Таку заяву склав перед спеціальною сенатською слідчою комісією представник Стендарт Ойл Компані з Індіани д-р Роберт Вилсон. Він виявив, що вже тепер є відкритих тільки джерел нафтових, що можуть достарчити 20 біліонів барилек нафти. Він теж виявив свій погляд на розвиток атомової сили для порушення автомобілів. На його думку це не є імовірне, однак не можна сказати, що не є можливе. Дотеперішні успіхи в розвитку атомової сили не вказують на те, щоб було оправданим будувати свіжі будинки для творення нових матеріалів на видобування атомової енергії.

БУДУТЬ РАДИТИ НАД ПРИНЯТТЯМ ЛУІСА ДО ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

На зібранню виконавчої ради Американської Федерації Праці в дні 15. жовтня в Синсинаті будуть радити над прийняттям представника юнії Юнайтед Майн Воркерс Джана Дж. Луїса до Федерації. Про це говорив на пресовій конференції в Шікагу представник федерації Вільям Грін.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,

чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарплати, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі“?

Все-Американська Конференція в Ріо де Жанейро відложена на неограничений час

Урядуючий секретар стейту у Вашингтоні Дін Ачесон оприлюднив, що Злучені Держави не візьмуть участі у планованій Пан-Американській конференції на 20. жовтня тому, що не можна дійти до порозуміння з Аргентиною. Конференція мала довести до військового договору всіх американських республік. З огляду на непорозуміння з Аргентиною вона буде відложена на неозначений час. У міждержавні будуть відбуватися переговори дипломатичною дорогою для складення військового союзу між усіма республіками, за винятком Аргентини.

В Аргентині вибухла студентська революція, щоб приволокти уряд до заведення демократичного ладу. У 6 державних університетах вибух студентський страйк. Найгостріше положення є в Буенос Айрес, де 2,000 студентів забарикадувалися в забудованих університету і борються перед нападом війська.

ВАРГАС ПРИСЯГАЄ, ЩО НЕ ПРИЙМЕ КАНДИДАТУРИ В БРАЗИЛІЇ

Теперішній президент Бразилії Хетуліо Варгас виголосив промову до 40,000-ної маси своїх прихильників, які відбули парад у вулицях столиці Ріо де Жанейро і жадали, щоб він поновно кандидатував на президента. Варгас вийшов на балкон палати і в промові сказав таку заяву: „Перед Богом, найвищим суддею мого сумління і перед народом Бразилії я повторюю моє задоволення, що я не буду кандидатом при виборах на президента. Я переведу вибори, а описав віддам урядуванню тому, хто буде вибраний“.

НЕ БУДУТЬ ПРИСПІШУВАТИ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ФІЛІПІН

Президент Труман вчасі пресової конференції заявив, що він не буде приспішувати дати проголошення незалежності Філіппін перед днем 4. липня 1946, року, хіба, що в міждержавні зайдуть такі переміни, які упорядкують точно відшестя Філіппін до Злучених Держав і які загарантують регабілітацію островів з теперішньої руїни.

Усякі фінансові трансакції Японії взяті під сильну аліантську контролю

Ген. Доглес МекАртур видав нові розпорядження, що затісняють аліантську контролю над цілим фінансовим життям Японії. Ці розпорядки відносяться в першу чергу до фінансових трансакцій з іншими країнами. Не вільно висилати навіть телеграм у таких справах без дозволу Аліантської Головної Кватери. Це відноситься до банків і фірм, як і до поодиноких осіб. Не вільно навіть кореспондувати без дозволу з давніми фірмами та передвоєнними торговельними агентами, що були в чужині краях.

ЗВІЛЬНЕНО МАЙЖЕ ВСІХ АЛІАНТСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В ЯПОНІЇ

В таборах полонених в Японії та Корей було 32,407 осіб. З того вже визволено 30,805 і вони є в дорозі до Злучених Держав. Є певні відомості, що померло 1,390 осіб, а щодо 212 нема певних дат. З звільнених є 10,099 американців, 957 канадців, 9,370 з Британії, 2,108 австралійців і т. д.

ЯМАШІТА ПЕРШИМ, ЩО СТАНЕ НА СУДІ ЯК ВОЄННИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ

Уже пороблено в Манілі, Філіппіни, приготування, щоб зачати судити японських воєнних злочинців. Першим таким злочинцем буде генерал Томоюкі Ямашіта, бувший командант японських збройних сил в Філіппінах. Він відповідальний за знищення Манілі та знущання над населенням і американськими вояками. Вже є зібрані документи злочинів.

ФРАНЦІЯ ДОПОМОЖЕ НІМЦЯМ У САРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Таке заповів ген. де Голь, промовляючи в Сарбрікен до місцевого німецького населення. Не зважаючи на те, що було, мусимо тепер разом працювати і старатися один одного розуміти, казав де Голь. Сарська область припаде мабуть Франції. Він привітався з урядовими містами і розмовляв з ними по німецьки.

ПАТОН ОБОРОНЯЄ СЕБЕ ЛЬОЯЛЬНИМ ВИКОНАННЯМ ОБОВ'ЯЗКІВ

Ген. Джордж С. Патон мол. мав знов конференцію з представниками преси, але тим разом уже був дуже обережний і мав на письмі те, що хотів сказати. Підкреслив, що він виконував точно й льояльно всі прикази ген. Айзенгавера, та що Баварія є вищезначена з нацистів не менше, як яка інша німецька область, що є під контролею Аліантів. Далі сказав, що він був причиною смерті не меншого числа німців на полі боїв, як хтонебудь другий. Але тепер вважає би себе не-американцем, якщо б спричиняв таку смерть і по війні, себто щоб вмирали жінки, діти та старі люди з голоду і холоду, а в тому теж і скитальці. Казав, що передасть команду ген. Лусіянови К. Трускотови мол., а як командант скелетону 15-тої Армії буді наглядати над списуванням історії американської воєнної кампанії в Німеччині.

ВЕРТАЮТЬ ЯК ПЕРЕМОЖЕНІ. — Залізничні стації в Токіо завалені тепер ось такий вояками як ті, що їх бачимо на образку. Це поворотці з різних фронтів. Кожний з них має мішок з черевиками, коцом та ще дечим, що їм дано при звільненню з армії.

МОЛОТОВ СКИДАЄ ВИНУ ЗА НЕВДАЧУ НАРАД НА ЧОТИРИ ПОТУГИ

Наради Ради Міністрів Заграничних Справ П'ятих Потуг закінчилися у Лондоні повною невдачею. По 22 днях нарад не було згоди навіть щодо протоколу нарад. Тепер питають, хто тому винен. Вячеслав Молотов, советський комісар заграничних справ, заявив кореспондентам, що Совети предложили компроміс, але він був відкинений представниками інших Чотирох Потуг. Молотов закидає іншим делегатам, що вони намагалися змінити постанови Потсдамської Конференції, а він стояв при тому, що міністри не мають права змінити того, що ухвалили голови держав, чи прем'єри міністрів. Молотов виголосив представникам преси довгі умовитовання в подібний спосіб, як це робив підчас нарад Ради Міністрів. Теж підкреслив, що би преса передала усе точно й об'єктивно. Властиво іде про те, що Совети вважають, що в справах Східної Європи вони одиниці є найбільш заінтересовані. Вони були проти Франції й Китаю, як учасників нарад у справах Сходу. Казали, що так було умовлено в Берліні, та що це була американська пропозиція.

БІРНС ДАЛІ ОПТИМІСТИЧНИЙ.

Міністри заграничних справ розіхалися з Лондону розчаровані й знеохочені. Та Джеймс Ф. Бірнс, секретар стейту, є того переконання, що таки дійде до компромісу. Він заявив кореспондентам, що Молотов поїхав зreferувати спірні точки Сталінові, та що є надія, що усі ті непорозуміння дадуться вирішати. Бірнс теж дав зарядження тим членам американської делегації, що остануться далі в Лондоні, що би працювали далі над компромісом.

НЕМА ЩО РЕФЕРУВАТИ!

Коли кореспонденти сказали Молотову, що секретар стейту Бірнс говорить, що може зайти зміна, як Молотов зreferує усі справи Сталінові, то Молотов відповів, що він не має що реферувати, бо до нічого не дійшло. А щоб могло до чогось дійти, казав Молотов, то треба аранжувати наради в цілком інший спосіб. Під тим він мабуть розумів, що головний тягар мирових нарад повинен бути в руках Трох Потуг, себто Злучених Держав, Британії та Советів. Вони перші повинні приходити до згоди у всіх точках. Молотов теж висказав своє повне невдоволення з лондонських нарад.

КРИЗА ПЕРШОЇ ВАГИ.

Так характеризує вислід наради Ради Міністрів у Лондоні визначна журналістка, Ен О'Гер МекКормик. Криза тим важніша, що не вміли вирішити таких проблем як голови держав, так й їхні уряди. Навіть нема протоколу з так важних мирових нарад, лише МекКормик. Та найважливіше в тій кризі те, що вийшли на яв великі різниці в розумінні певних ідей.

ПРОТИ УГОД, ОПЕРТИХ НА СИЛІ.

Секретар стейту Бірнс, розмовляючи з кореспондентами в часі пресової конференції в Лондоні, підкреслив, що Злучені Держави не згодяться на такий мир у світі, що є опертий на силі, або накинений силою.

ФРАНЦУЗИ ОГІРЧЕНІ.

Французький міністр Бідолт висказав у Лондоні те, що відчуває ціла Франція, а саме, що французький нарід ніколи не погодиться з тим, щоб усувати Францію від мирових міжнародних переговорів. Як відомо, це Совети були проти цього, щоб заступник Франції був при нарадах у справі мирових договорів з балканськими державами.

МОВА ПЕРЕШКОДОЮ.

Секретар стейту Бірнс ще подав, що мовні різниці є причиною непорозуміння. Каже, що наради в Берліні є інакше інтерпретовані Росією, а інакше Англією і Злученими Державами.

УДАР У ФРАНКА.

Генераліссімус Франко відчув ще один удар з боку Злучених Держав. І то вже в своєму власному краю. Ото американська амбасада передрукувала у своєму тижневику те, що виявив підсекретар стейту Дін Ачесон у справі листа през. Рузвелта до амбасадора Армура. В тому листі през. Рузвелт закинув уряду Франка, що він ширить фашистську пропаганду в краях Америк, та що нема місця між вільними народами режимам, що побудовані на фашистських принципах. Передрук цього в самій Іспанії американською амбасадой, є ще виразніше надання цьому офіційного характеру. Є це теж великим дипломатичним ударом в сторону ген. Франка. До цього треба ще додати, що цей тижневик амбасад має доволі широко циркуляцію. Його читають не тільки політики та дипломати, але й широкі кола робітництва.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:	SUBSCRIPTION RATES:
Подписка чило три центи.	Three cents a copy.
На рік \$7.00	One year \$7.00
На шість місяців \$3.75	Six months \$3.75
На три місяці \$2.00	Three months \$2.00
В Дісперс Карі і Заграницю:	Foreign and Jersey City Rates:
На рік \$10.00	One year \$10.00
На шість місяців \$5.25	Six months \$5.25
На три місяці \$2.75	Three months \$2.75

За оголошення редакції не відповідальні.

За доставку змісту адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКА ЦІЛЬ?

Комуністи поведи галасливу пропаганду проти ген. Доглеса МекАртура за його ніби поблажливу політику супроти Японії. За сильну руку у відносинах до Японії, заговорив навіть сам Сталін, а то в розмові з сенатором Пепером, домагаючись того самого й у відношенні до Німеччини.

Не було би в цьому нічого дивного, коли би були до цього підстави. Дивним може бути хіба те, що наприклад, у Німеччині, як писали і далі пишуть американські кореспонденти, Совети поступають супроти німців, як на них, навіть лагідно, дозволяючи німцям наставляти своїх людей на місцях, а навіть творять німецький уряд. А такі речі як заборона братання з німцями, взагалі не існувала на советській території. Інша річ, що Совети добирають собі всюди комуністів, чи комунізує, та що "свобода", яку вони дають, є плянова, обрехована на щось інше. Та нам іде про те, що американські методи правління Німеччиною вважаються гострішими від советських. Так принаймні досі було. А проте по'являються советські напівніснення, щоб американці поступали з німцями гостріше.

Отже не розходиться тут про справжнє поведіння, але про те, що заставляє Совети "підганяти" американців, коли вони самі ніби "попускають" і поводяться з німцями ніби "лагідніше".

Ось та справа впаде особливо в очі, коли приглянутись ближче комуністичній кампанії проти генерала МекАртура. Веде її, очевидно, й українська більшовицька преса, помішуючи такі речі як от, наприклад, таке:

"Найбільшою помилкою Адольфа Гітлера було те, що він боровся з Айзенгавером, Жуковим і Монгомері, замість того, щоби вибрати собі за противника МекАртура..."

У такому поганому та іронічному змислі пишеться цілу статтю, представляючи ген. МекАртура як "апізера", що охороняє японських воєнних злочинців, японську мілітарну кліку, і всіх самураїв з їхнім феодальним порядком, та "посилає пошулки самому імператорові".

Хто читає хоч побіжно те, що діється в Японії, де ген. МекАртура був змушений відвідати в американській амбасаді сам "нащадок богині сонця", себто японський цар Гірогіто, та якого прийняв генерал з рощіпленою близькою, той пізнає з тих подробиць, що це все неправда, що комуністи йому закидають. Бо критика булаб добра, якщо би була хоч трохи поміркована. Та тут маємо до діла не з критикою, а з брехнею, яку поширюється для певних цілей. А цілі тої пропаганди ясна: Доконче загнати Злучені Держави у якісь нові конфлікти, щоби таким робом дати Советам вільну руку робити на міжнароднім полі, що подобається.

Отсе є властива ціль цієї комуністичної пропаганди, що визнає центролу у Москві як свою й поступає так, як це є в інтересі московської політики. Американські комуністи атакують американського генерала тому, бо він робить добру роботу для Америки, а Москва бажалаб собі чогось іншого.

„НАРОДНІ СОЙМИ“

Важко живеться тепер українському народові!

Чотирирічна війна, що велася на українських землях, полишила по собі жахливі сліди. Тисячі сіл, сотки міст зникли зовсім з лиця землі. А вже найбільше трагічне те, що зі селами й містами позникали також й їхні мешканці. Одні погинули в війні, а другі виселені з рідної землі, не можуть до неї вертатись. І так є, такі, що розкинені по величезних просторах азіатської Росії, де їх виселено в часі відвороту військ з України перед наїздом нацистичного грабінника. Вони хотіли би тепер вертати на рідну землю, та їх Москва не пускає. А є знов і такі, що знайшовшись в західних краях Європи, не можуть тепер вертатись, бо знають, що за їхню вірну і чесну службу Україні, червона Москва нагородила їх муками повільної смерті при каторжній, невиліній праці на далекому, ледовому Сибірі. А щоб завершити цю трагедію, то в часі як мільйони українського людю коротають свій вік далеко від рідного краю, Москва спроваджує до опустілих українських сіл і міст різних поселенців з своєї великої імперії. Спроваджує їх, щоб у такий спосіб вимішувати советських людей, а часом витворити з них один, великий російський нарід. Різні зайти поселюються тепер на цій землі, що зрештою в потім і кровю цілих українських поколінь впродовж довгих століть.

Ось так, на наших очах, діються такі величезні перемиї, що в своїх наслідках можуть загрожувати навіть самому існуванню українського народу. Не маємо певних відомостей про те, як український нарід борониться перед тим нещастям, як реагує на цю погубну для себе політику зі сторони червоної Москви. Але знаємо, що український нарід навіть в найчорніших хвилинах своєї життя ніколи за ввесь час свого історичного існування не уставав в боротьбі за волю. Віримо, що так є і тепер.

Однак певно знаємо ми одне, а саме, що український нарід не може тепер отверто й явно висказувати своїх бажань, своїх думок, своїх почувань. Бо хоч українські землі означені на світових мапах назвою Українська Радянська Соціалістична Республіка, то дійсність є така, що крім цієї назви український нарід не посідає нічого, що міг би назвати своїм власним. Бо не є він господарем цієї Республіки. Не рідить він в ній і не господарить. Не може він свobodно сходитись, радити, планувати, рішати. Дійсним господарем і паном є у ній можновладець Сталін.

Так діється в Україні, що

притолочена важким московським чоботом, не може сама вліпнутись за свої права.

Та є ще на світі такі місця, є ще такі держави, де можна свobodно заговорити про ту тюрму народів, якою є червона Москва. Є ще десь люди з сумлінням, що незатроєне московською пропагандою. Тому вони можуть глядіти тверезими очима на світ і розрізняти добре від зла, правду від обдуду. А тим самим і визнавати, що на тім, що не свободу, а поневолення несе Москва всім народам, що знайшлись по неволі під її диктаторською владою.

Тим місцем, де можна свobodно заговорити про дійсне положення загарбаних Москвою народів, є вільна американська земля. Тут маємо повну свободу ділення, думки, способу життя. Тут можемо впоминачись не тільки за свої власні права, але також за подоптані права інших народів.

Ми, американські українці, зв'язані кровно з одним з найбільших народів, що поневолено Москвою. Тому саме спочиває на нас і найбільший обов'язок стати в обороні подоптаних прав цього народу. Цей обов'язок ми повинні виконати тимбільше, бо жиемо в країні, де можемо свobodно висказувати свої думки, бажання, погляди, не боячись переслідування, арешту, кари.

Та памятаймо, що кожна акція, яку ми не вели в обороні прав українського народу, матиме кращій вигляди на успіх тоді, як вона буде ведена зорганізовано, як дістане попертя не тільки від одиниць, але головню від зорганізованого загалу.

Під теперішню пору нашою найбільшою, зорганізованою, народною силою на американській землі є Український Народний Союз. Ця зорганізована сила була вже не раз вживана для ведення різних акцій, що мали на цілі не тільки поліпшення нашого соціального культурного й економічного стану тут на американській землі, але також і поліпшення важкої долі поневоленого українського народу. Як знаємо, цього роду справи були звичайно обговорені й вирішувані на конвенціях У. Н. Союзу, які піоніри цієї організації називали „народніми сойми“. Ось такий „народний сойм“ відбудеться в першій половині наступного року, що буде 21-шою з черги конвенцією за час 52-літнього існування У. Н. Союзу.

Як на минулі конвенції, так і на теперішню 21-шу конвенцію зідуться делегати-посли, вибрані членами своїх відділів. На конвенції вони матимуть нагоду заговорити не тільки про чисто організаційні справи, але також і про пе-

Журба про будуче покоління

Більше ніж 2,300,000 (словами: два мільйони й триста тисяч!) молоді, як мужчин та жінок, показались неспосібними до американської воєнної служби зпричини умових або чуттєвих забурень чи недомогань. Такий стан найшли знавці, які переглянули статистику покликаних рекрутів, а відкинутих з різних причин.

У цім числі є 1,825,000 таких, що їх відкинуто ще заки вони стали воєнками, а 476,023 таких, які вже були в службі армії, маринарки й прибережної сторожі, і їх відправили з служби. Процентове це виносить 18 відсотків цілого числа американської армії, яка дійшла до цифри 12,440,000 хлопців та дівчат. Колиб не було цих відкинені та усунені, то американська армія булаб зросла до 14,741,000 людей.

Серед нашого народу є та-

кучі народні потреби й вимоги. Про ці різні справи вони зможуть заговорити й рішати свobodно, явно й отверто. За отверте й правдиве слово ніхто їх не покарає, ніхто не зашле їх на заслання на каторжні роботи, ніхто не поставить їх під „стенку“, як це діється там в Україні з їх братами, що поневолені й не мають змоги висказати свobodно своїх бажань, бо уста їх замкнені. А колиб могли свobodно заговорити, то з мільйонів їхніх грудей певно виривсяб один могутній, благодійний голос: допоможіть нам пірвати московських кайдани, що відлаються в наше тіло, в нашу душу, що не дають нам захити дійсно свobodним, вільним життям!

Послухати цього голосу й піти йому назустріч, це свята повинність кожного Союзного члена й членкині. Конвенція У. Н. Союзу, це саме та вільна народна трибуна, з якої ми зможемо свobodно заговорити і про цей благодійний голос мільйонів поневолених українських людей. Та чим більшою буде наша Союзова сила, тим кращій й успішнішою будемо могли піти назустріч благодійному цьому голосу.

Тому застаномось вже тепер і спитаймо себе:

З чим ми вибираємось на наступну конвенцію? Яку силу ми там представлятимемо?

Зокрема кожна делегатка й кожний делегат повинні поцікавитись цими питаннями й поглянути на те, як сильний є цей відділ, що вони його мають заступати на конвенції. І не тільки поцікавитись ним, але й попрацювати над тим, щоби збільшити цей відділ, щоби тимсамим збільшити теж і цю організовану силу, при допомозі якої ми зможемо виступити успішніше в обороні життєвих прав українського народу.

Д. Галичин.

Різні методи — одна ціль

Америка перший раз заангажувався „руками й ногами“ у світові справи. Що більше: Обставини склалися так, що вона станула у провіді світа.

Як усе те випаде, годі передбачити. Тут є отверте поле для найбільших оптимістів, як і для песимістів. Та з якого боку до цього не підходити, одно яснє, що на Америку спав надзвичайний тягар, а з ним спала на неї й надзвичайна відповідальність.

Який це тягар, пізнати хочби по тім, що ми взялись переформувати два великі краї — Німеччину й Японію. Або ще виразніше: два народи. І то такі, з яких один, як от японський нарід, є цілком іншої культури, як та, в якій ми живемо.

Наше властиве змагання є те, щоби помогти тим народам, що були під впливами пануванням мілітарних клік і тоталітарних ідеологій, скинути ярмо і самим рішати про свою долю, та самим правити краєм.

Іншими словами хочемо тим народам допомогти завести в себе народоправний лад. Та демократії в нашому розумінню не було ні в Німеччині, ні в Японії. В тій останній ця справа ще дуже скомплікована через особу цісара, що є символом не тільки найвищої світської влади, але теж і релігійної, бо вважається населенням за „нащадка бога“. Як-жеж тепер такі краї „демо-

військового побору, є узомні, хворі, саїні, і загалом люди цілком, або на половину, неспосібні до праці, то виходить питання, кільки остається людей, спосібних до праці? Чи не половина усього населення Злучених Держав в такому віці, в якому людина повинна йти до праці?

Звернімо увагу ще на кошті утримання таких людей. Отже люди з умовим забуренням, хоч надаються до деякої праці, але вони мусять мати догляд. Інших треба цілком утримувати, а так само мається справа і з фізично умовними людьми. Вирінає питання, хто їх має утримувати?

Звичайно кажемо, що держава, місто, добродійні установи. Так воно і є. Але ці всі установи утримуються з фондів, запрацьованих руками й умами здорових і до праці спосібних людей. Виходить, що працююча людина мусить заробити на своє життя, на втримання родини, на втримання адміністрації міст, стейтів і краю, а попри це на втримання неспосібних до праці! Оце є велитенський тягар людини, яка живе в модернім громадянстві.

Правда, такими справами займаються фахові люди або люди покликани до цього громадськими чинниками. Та загал громадянства мусить теж такими справами інтересуватись, щоб розуміти і свої обов'язки.

Ці обов'язки накладає на теперішню генерацію почуття за долю своїх власних дітей, які не мали обов'язку ставати до бранки і їх числа не можна провирити. До того додаймо ще тих, що повертають з військових умовних каліками і таких, що вже тепер знаходяться в різних заведеннях чи то для умово недужих, чи для умово ослаблених. Здається, що сміло можна прийняти, що яка четвертина населення має признаки умової недуги чи недомогання.

Чому треба пригадуватись над цю справу, не зважаючи на багато інших актуальних питань? Ключ до цієї відповіді дає друга пригадка, а це, що з армії відправлено воєнків також з інших причин, і умови забурення творять лише 43% відсотків неспосібних до служби. Коли візьмемо під увагу, що так само і між людьми, які не були обов'язані ставати до когосього стану?

Які засоби до стримання такого стану або до зарадження загрози? Це предмет окремої бесіди. Але вже тут варт запитатися: які є причини такого сумного стану?

Різниця, що є між Німеччиною й Японією, є теж і причиною, чому окупація Німеччини є в багатьох відміннях від окупації Японії. Ось ті окупації є відмінні з чисто практичних зглядів. Треба вживати різних метод на те, щоби певніше й безпечніше дійти до одної й тої самої цілі.

Отсе треба памятати. Бо тільки тоді, коли матимемо це на приміті, зможемо розуміти ті події, що їх нам несе кожний день, а які не раз для нас дуже дивні й тяжкі до розуміння. До таких незрозумілих проблем належить, наприклад, особа японського цісара, що підписав винувідження війни Америці, а проте, як виглядало на перший погляд, ми з ним щизькаємось. Та наш підхід до справи Гірогіта є наскрізь опортуністичний. Триматись його при фактивній владі тільки тому, щоб таким способом легше осягати наші цілі.

Очевидно, що ні тактика в Німеччині, ні в Японії, не є чимсь постійним. Усе те може змінити кожного часу змінити. І ті змінні певно наступлять. Залежатимуть вони не тільки від того, які є чи будуть внутрішні відносини в Німеччині й Японії, що є під альянтськими окупаціями, але теж і від багатьох інших міжнародних справ. Бож прецінь іде тепер всюди боротьба за провід у світі. І це теж буде й тут завдавати.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

88)

(Всі права застережені!)

— Я вас познайомлю! — шей коротко, також марносуддя запевнив. — Ось що, хлопче — сказав по довшій мовчанні. — Стронгфед від нас не втіє. Сподіюсь, не відмовиш погостити у мене? Поживеш, скільки самий схочеш!

— Не знаю. Я бо хотів діставити скоріше до Вінніпегу — Безхатний відпрохував першучо. — А тут з кожним днем змінює стає.

— Поспієш до свого Вінніпегу! Цікавого там нічого нема. Так і так мусиш за подорож платити. Чейже не іхати-меш товарним поїздом?

— Не знаю. Я бо хотів діставити скоріше до Вінніпегу — Безхатний відпрохував першучо. — А тут з кожним днем змінює стає.

— Поспієш до свого Вінніпегу! Цікавого там нічого нема. Так і так мусиш за подорож платити. Чейже не іхати-меш товарним поїздом?

— Не знаю. Я бо хотів діставити скоріше до Вінніпегу — Безхатний відпрохував першучо. — А тут з кожним днем змінює стає.

— Поспієш до свого Вінніпегу! Цікавого там нічого нема. Так і так мусиш за подорож платити. Чейже не іхати-меш товарним поїздом?

подобався. Раз ти такий — добре! Я вже винайду для тебе якусь роботу, дарувати не дам! Ну, згода?

— Та вже, нехай буде! — засміявся Безхатний. — Тільки в зимі в суті річці на фармі нема що робити. До доення коров я, знов, зовсім непридатний. Не маю талану!

— Добре, добре! Якось поладнаємо, — заспокоїв суддя.

Заїхали до готелю по річці. Трохи здивувався суддя тому, що Безхатний жив у готелі, платив за кімнату понад свою кишеню і в той же час говорив про ошадність. Той пояснив причину такого дивного поведіння, розповів, як він шукав квартири у записових його людей. Суддя сказав на те:

— Га!... Бідна душа та ваша інтелігенція! Перед кожним іншою національністю особія-ласці! Цього я не можу стерпіти!

— То з тебе гордий впертюх! Саме своєю впертюкою не шукаєш ти мені ще літоту!

— Одне не всі так говорять і пишуть. Доводилося мені читати, що власне українці є чимось таким поганим, не можна й сказати. Один дурний сумнівався навіть, чи Христос проливав свою кров

Федір Дутко.

На згарищах Німеччини

(Надіслане з Європи).

На руїнах королівських палаців.

Підіймаємо до великого королівського майдану в центрі міста, до так званого Шьоспласу. Тут уже є до чого ближче привидитися, і ми зупиняємося.

Широка, ефективна, повна грації колісниця, з газонами, алеями каштанів, монументами і водограями, обставлена з усіх боків королівськими палацями.

Імпозантно, навіть у руїнах, виглядає величава фасада нової королівської палати, побудованої на візирі П. В. подвір'ї між боковими крилами палати був елегантський під'їзд до головного вестибюлю, тепер завалений руйнуваннями. Поздовж усіх гімнів обгорілої, місцями зовсім заваленої палати стоїть галерея прекрасних різьб, над якими працювали колишні мистецькі долодо. Розриває бомб і язиками полум'я ці різьби дуже понівечені.

Напроти цієї палати, по другий бік просторого майдану, стоїть монументальна будова репрезентативних королівських апартаментів. Портал цієї палати з кількома десятками високих колодн вийшов цілий зкатастрофи. Зате все те, що було за колоднями, лежить у завалищах. Боже, яка виразна ілюстрація до того, як минає слава...

Вліво, також знищена бомбами, стоїть величава палата з пишним гербом на портику, а напроти неї, через площу, старовинний замок віртемберзьких королів і поруч із ним замок кронпрінца. Круглі оборонні вежі, наріжники з символічними фігурами, брами, контрфорси та всі інші атрибути цих архітектонічно цікавих будов знищені вогнем і завалені руйнуваннями.

Звертає ще увагу будова великої 2-поверхової ротонди коло королівської резиденції. Як нам пояснили німці, це була королівська палата шути. Нагорі цієї будови, треба думати, відбувалися концерти симфонічної оркестри, про що свідчать дивом уцілілі люпирі, що визирають зпоза обгорілих її мурів.

Безробітні величності.

Оглядаємо всі ці руїни маєстатичних палад, в яких іще так недавно засідали на тронах німецькі володарі, і переконаємося в правдивості твердження грецького філософа, що все на світі плінне і що нема нічого вічного під сонцем.

Справді, всього тільки три десяти років тому велика частина світу була під владою коронованих величностей, а спеціально Німеччина, де їх було так багато, що з самих членів династій можна було скласти чималу провінцію.

Як видно з руїн маєстатичних палад, королівська профе-

сія, попри її нескладність, давала людям досить вигідне, безжурне життя. Тепер ті величності примушені були покинути своє заняття і змішатися з простими смертними в сірому буденному їх житті. Напевне нічим тепер не відрізняються недавніх коронованих володарів у людській масі від звичайних людей у капелюхах і робітничих кепках.

На превеликий тільки жаль, із знищенням гадючих гнізд, кривавих диктатур, що прийшли на зміну королівським величностям, бомби демократичного світу знищили й ті пишні резиденції, які як музейні заповідники, могли бути для потомних поколінь найліпшими свідками пережитих епох.

Американський прапор посеред королівських руїн.

Виходимо на середину майдану, щоб оглянути ближче високу, струнку, нешкоджену колодню з чорною бронзовою фігурою ангела нагорі, що в простягненій руці тримає вінець слави. Це, як говорять, напис на постаменті, пам'ятник, поставлений віртемберзькому королеві Вільгельмові в 1841 р. з нагоди 25-ліття його шасливого панування.

Трохи далі за колодню, звернена лицем до королівської резиденції, стоїть бронзова постава швабського володаря 16-го століття, герцога Христоба. Барельєфи докола постаменту говорять про волюнчиче життя герцога.

А між обома цими пам'ятниками, на високій 20-метровій масти, повіває прапор країни свободи з 48 зірками.

У момент, як ми оглядаємо німецькі пам'ятники, на майдані перед королівською резиденцією війська американська частина відбубує під звуки барабанів парад.

Чи містилося хоч в одній німецькій голові, а в голові Гітлера зокрема, що на майдані німецьких міст повітає заоканський прапор, а перед палацями німецьких володарів парадуватиме американський воєк?

Чи не можна булоб заводити Сагару?

За обгорілою алеєю, як символом сьогодишньої погітлерівської Німеччини, переходить група німецьких воєк, що вертаються з полону до своїх невеселих хат. Це вже не ті, ще так недавно горді, а сталевих тевтонських казках воїни „найхоробрішої в світі і ніколи непобитої“, як казав Гельбел, армії, що з зухвалими криками „герава!“ і „дек!“ наганяла страх на всі народи. Це — полохливі і тихі, як овецьки, німецькі парубки в зеленавих, помятих гітлерівських уніформах, яких тепер можна тисячами бачити по всіх дорогах, на льорах то-

варових поїздів, на тягарових автах.

З яким почуттям оглядають вони очі своєї праці, що суцільним килимом руйнувань лежать на всьому просторі Німеччини? Чи приходять на думку хоч одному з них, що, замість того, щоб шукати десь на Україні „лебенсраммів“ (життєвих просторів) для німецького народу та плюндрувати свій і чужі краї, можна булоб збірною німецькою енергією, витвореною в цій війні, заводити піски Сагари і зробити цю пустиню плодючим простором для колонізації не тільки німецького, а й всьоготеро більшого ароду? Ідуть ці недобитки зруйнованими німецькими дорогами, і приходять вам на память вірш французького поета про тих двох гренадирів, що по наполеонській війні сумно вертались з полону до Франції...

Так історія повторюється!

Кадри нової генерації.

А там, за гітлерівськими гренадирями, коло перестанку міської електричної дороги стоять товпи народу, чекаючи на приїзд чергового трамваю. Ідемо туди, щоб привидитися до людей того перенаселеного, як запевняв Гітлер, краю, для якого, як говорив той самий Гітлер, лишалося тільки два виходи: або перемогти, або вмерти.

Вдивляємося в німецькі обличчя і хочемо знайти вираз того „іберменшівства“, тої надлюдськості німецької раси, яка перевернула все в голові А. Гітлера і привела його до божевільної думки, що все на світі мусить бути „нур фір дойче“ — тільки для німців.

Силкуємося знайти ознаки цієї людської вишости в німецькій товпі і не знаходимо їх. Бачимо досить безвиразні обличчя жінок, що штовхаються до трамваю, бачимо мужеські обличчя з виразом годности до послуку перед кожним, хто сильніше крикне, але „іберменшівства“ не помічаємо.

Натомісь помічаємо три речі, дуже характерні для сьогодишнього образу Німеччини:

1) Ці люди добре одягнені і мають багато золота на пальцях і на не пальцях. На вислів нашого здивування, як німецький народ в теперішньому його стані знаходить можливість добре прибрятися, наш товариш подорожі, інженір Х., з усьміхом заважає:

— Хм, а деж ділося добро підбитих німцями народів, як не в гітлерівській Німеччині?

2) На кожному кроці ви бачите безногих, безруких і сліпих молодців у цивільних одягах, шасливих тим, що дихають повітрям, а не гноять своїм трупом широченних просторів від Сталінграду до Амстердаму і від Олександрії та Каїра до Норвіку. Як бачимо і по людях, Гітлер свою урочисту обіцянку привнести Німеччину до непізнання упродовж кількох років — сумлінно дотримува.

3) Скрізь, куди не кинете оком, бачите маси молодих жінок із... надіями. Це насуває вам думку про нову, тяжку до розв'язання проблему. Але — на всякий випадок — всі ці майбутні людські кадри, які виростатимуть у завтрішній Німеччині, не будуть уже гітлерівськими кадрами.

(Кінець).

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

РОБІТНИЦІ І РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працюю, або хочете змінити що, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі“. Зголошувачись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій газеті.

ПОШУКУЄМО 354 ЖЕРТВОДАВЦІВ по \$100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ“ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода“, орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенності в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участі в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як \$100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи“ на допомогу українським жертвам війни зложили:

147) Українська Греко-Католицька Громада в Нортгемптоні, Па. \$ 100.00
Попередньо проголошено 14,650.00

Разом \$14,750.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто доларів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу“, на таку адресу:

СВОБОДА

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Треба Народного Дому!

Ми, українська громада міста Нью Йорку, ще до нині не маємо як громада свого Народного Дому. Тим самим ми, ньюйорські українці, остаємося без такого свого осередку, до якого ми всі могли би сходитися і при якому ми всі могли би задержати хоч в якомусь відсоткові нашу молодь, котра по нас продовжала би цю працю, яку започаткувала старша генерація. Хотіли ми в місті Нью Йорку в великому числі й на зовні виявляємо свою свідомість, то в практичному житті ми досі не спромоглися на такий Народний Дім, який відповідав би нашої свідомості і нашим потребам. А скільки є в нас товариств, приміром зорганізованих? Всі вони свідомі, а проте ще до нині відбивають сходни по сутрині! Отже чому ми всі, як одна свідомість громада, не подумавши ширше, що годі нам було бути в кожному і по чужих галлях мітингувати, забави справляти, і так свою молодь відганяти від себе. Тому треба нам за всяку ціну приступити до будови свого дому, своєї хати для власної громади. Доперва тоді ньюйорська громада зможе назвати себе сміло свідомою громадою.

Як нас нині хтось питає: „А де в Нью Йорку Народний Дім?“, то наша відповідь мусить бути: „Нема!“

Коротка це відповідь, але вона виясняє, яка наша свідомість. Себто така, що до цієї пори не могла придбати стільки людей, котрі зрозуміли б нашу потребу мати свій Народний Дім.

Будова Народного Дому це не справа одиниці, ані групи, це справа всього громадянства, без різниці на

політичні і релігійні розходження. Уже сама назва „Народний Дім“ говорить, чим обов'язком є такий дім збудувати. Тому ми всі, що маємо ширше почуття до українства й горді з свого походження, збудуємо вмісті Нью Йорку наш український Народний Дім для наших потреб і для заховання нашого українського імені в Америці.

Родіон Сліпий.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

На допомогу нещасним жертвам.

Дня 8-го липня місцевий православний священик, о. Махник, попросив вірних, щоб протягнули свою щедру руку з поміччю для нещасних наших людей, що потерпіли у теперішній війні.

Зараз по Службі Божій люди зішлись до церковної галі, не о. Махник пояснив людям ціль добровільних жертв. Тоді вибрано комітет, який мав зайнятися збіркою добровільних жертв. В комітет ввійшли: Т. Гула, предсідник; І. Оборишко, секр.; Г. Косовський, касієр; М. Андрусишин і В. Шоткевич, контролери. Жертви зложили: Т. Гула \$25, М. Андрусишин \$25, Г. Косовський \$20, а по \$10: Катерина Заячківська, П. Гринишин, М. Малговський, В. Шатинський, Ф. Музики, І. Ковалік, М. Базилук, І. Гарванко, О. Прокоп, Тов. ім. Івана Франка. По \$5: А. Маєр, А. Гудзеляк, о. Махник і Й. Скоципін.

В надії, що збірка буде продовжуватися, просимо: Хто наступний? Такий хай ласкаво зголоситься до місцевого комітету. Зібрані жертви в сумі \$190 переслано до Українського-Американського Допомогого Комітету в Філадельфії.

Гр. Косовський, кас.

УВАГА! ЧЕСТЕР, ФІЛАДЕЛФІЯ! ВІЛМІНГТОН І ОКОЛИЦІ! ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ТОРГОВЦІВ м. ЧЕСТЕРУ

ПЕРШІЙ ОСІННІЙ ПІКНІК І ТАНЕЦЬ

НА ФАРМІ ЛІТВАКА В ТВІН ОВКС, ПА., на яку найкраще їхати за інформаціями від Народ. Дому.
В НЕДІЛЮ, 7. ЖОВТНЯ (ОСТОВЕР 7, 1945)

Перевіз БОСАМИ ВІЛБІНИ. Перший Бос від Народного Дому виїжджає в годині 1:30, на Іст Честер від Українського Клубу в годині 2:30, також стане коло штору Михайла Єдинака. Вразі непогоди пікнік відбудеться на галі У. А. Дому при 4-тій і Ворд уліцях.

Просить усе громадянство зійти на цей ПІКНІК, бо шесь прихід призначений для українських збігів у Європі.

На Пікніку крім гарної музики під управою Михайла Єдинака (молитовного) будуть пачи „біка“, з якого можна буде зїсти смачний „сандвич“. Українські „бізнесмени“ гарантують за гарну забаву.

ГОЛОВА КОМІТЕТУ: о. Омелян Мишич.

ФУТРА

з ВИРІБНИЦТВА

Михайла Туранського

Не диво, що так багато жінок купують свої футра у вирібництві Михайла Туранського — і чоловіки ні?

Понад чверть століття кожне футро, продане у Михайла Туранського, відзначається:

- ЯКІСТЮ
- ВИТРИВАЛІСТЮ
- МОДНІСТЮ
- ДЕШЕВИМИ ЦІНАМИ

Цього року, так як все, знайдете великий вибір чудових футер у різних стилях, вироблених з різних шкірок

КУПУЙТЕ
З ДОВІР'ЯМ
— у —

Michael Turansky

350 Seventh Avenue

Between 29 & 30 Sts., 16th Floor

Lackawanna

New York City

4-0973

ГОДИНИ: Отворено щодня до 6. вечір.
В четвер до 8. вечір; в суботу до 5. вечір.

ДИВНІ НОВИНИ

БЛИЗНЮКИ

Полковник Гері Д. В. Райлі, командант табору Кемп Шенк, у стейті Нью Йорк, прийняв 26. вересня братів-близнюків, які роблять йому клопіт. Вони теж називаються Райлі, один Рой, другий Рей. Вони мають по 20 років, а від часу воєнної служби мають таку саму рангу, такі самі декорації і такі самі пераживання. Вони були заборані

до війська в січні 1944. р., пішли на європейський фронт з 78. дивізією піхоти, були разом ранені в Німеччині, разом попали в полон, разом пішли на лікування до шпиталю і були того самого дня визволені. Хоч їхали окремими кораблями, то прибули того самого дня до Бостону.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода“

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПУЙТЕ ІХ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 50 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу) М. Матвійчука 55 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука 75 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частинах. Зладив Ф. Колесса 75 ц.

ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ, написав Степан Рудницький для народних шкіл 60 ц.

МАТЕМАТИКА, Ів. Андрушенка, практичні поради з арифметики та геометрії, опр. 50 ц.

ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. 30 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 15 ц.

МАЛІЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ УКРАЇНИ

ВЧАС ВЕЛИКИХ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕВОРОТІВ нема кращої книжки, як історія самостійної української козацької республіки

відомого ЮРІЯ ВЕРНАДСЬКОГО, професора історії в Єйльському університеті, під нагол.

БОНДАН

150 СТОРІН. ПОРТРЕТИ І ІЛЮСТРАЦІЇ. ЦІНА \$2.50

ДЛЯ ЗАМОВЛЕННЯ ШЛІТЬ ЦЕЙ КУПОН:

„СВОБОДА“, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу

вислати мені _____ примірників книжки: БОНДАН, Hetman of Ukraine.

Ім'я _____

Адреса _____

Місто _____

Сейт _____

Праця для жінок і муштин WANT ADS

Classified Department—Bergen 4-0237—Bergen 4-0432

ПОТІРНО МУЖЧИН

ПОТІРНО РОБІТНИКІВ
Elliott Galvanizing Co.
476 Johnston Ave., Jersey City, N. J.

ПОТІРНО ЖЕНЩИН

Ручної Швачки, досвідчені, знамениті нагода на аксис, Alexander Kitt,
30 West 57 St., 6th floor, N. Y. C.

ПОТІРНО ЖЕНЩИН

Хатної робітниця, також помагати шкільній дитині, спання в місці.
\$120 місячно, ENglewood 3-8922.Egg Breakers, 5 днів тиж., год. 8 до 5.
Почат. плати \$25, Manhattan Egg Co.
349 Greenwich St., N. Y. C.

КУПИТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Десять років соціального забезпечення

Цього літа минає десять років як конгрес ухвалив закон про соціальне забезпечення, що має допомогти боротьбі проти матеріальної несповності в цій „найбагатшій країні світу“. Десять років — короткий час в житті країни. Проте соціальне забезпечення за цей час здобуло собі певне місце. Обидві найбільші політичні партії — республіканська й демократична — підтримують його та в своїх політичних платформах ставлять домагання його поширення. Отож соціальне забезпечення має під собою добрий ґрунт і можна сподіватися, що буде надалі розвиватися.

Як проявило себе соціальне забезпечення в своїх головних ділянках — платня безробітним, пенсія на старі літа й помертвості та поміч потребуючим — що здобуло таке широке признание за так короткий час?

Згідно з законом, всі робітники й службовці приватної індустрії підлягають соціальній аскурації. Звершено увагу саме на цю групу не тому, що вони найбільше потребують, а просто тому, що переведення соціального забезпечення цієї групи є порівнюване легким. Треба мати на увазі, що в 1935 році, коли вводився закон про соціальне забезпечення, це було новинкою в Америці. Конгрес спочатку бажав бачити, як властяться „проба“ перед тим, як провести ширші міри.

Що здобула та група робітників в приватній індустрії, що дістають зарібну платню, за десять років соціальної аскурації?

Гляньмо насамперед на аскурацію від безробіття. З кінцем 1944 року виплата безробітним виносилася поверх двох білліонів доларів. В тому ж році 44 мільйонів робітників дістали досить зарібної платні, щоб мати право на допомогу на випадок безробіття. 37 мільйонів випрацювали необхідний час на праці, яка покривається законом про соціальне забезпечення, аби бути зааскурованими. Поміч безробітним має подвійну користь. Перше — фактична грошева помір. Друге — свідомість, що в разі потреби, у випадку як не матиме праці не по його вині, він дістане поміч.

В той час, як платня безробітним є часовою, пенсія на старі роки та помертвості для членів родини дає довше за-

безпечення. Кождий розуміє, що чим далі, тим трудніше дістати працю старшим людям. Все дається перевага молодшим, які скорше можуть пристосуватися до нових вимог часу. Робітники потребують забезпечення на старі роки, а більшість не в стані самі себе забезпечити, чи забезпечити родину на випадок смерті.

Цьому помагає соціальне забезпечення. Віддаючи регулярно малі вкладки на соціальне забезпечення, робітник будує забезпечення для себе на старі роки ще тоді, як є на праці. Разом з тим забезпечує свою родину на випадок його смерті.

Поверх 70 мільйонів робітників вже мають вкладки на рахунок будучої пенсії. Біля половини зааскурованих. Поверх одного й чверть мільйона осіб 65 відсотків з яких є жінки й діти — вже сьогодні дістають місячні пенсії, разом більше як на 23 мільйони доларів річно. Коли за п'ятнадцять років від нині робітники, що мають тепер 50 років, підуть на пенсію, то більше як три з половиною мільйонів старих осіб та один з половиною мільйонів дітей і вдів будуть діставати місячні пенсії.

Допомога бідним не є аскураційною системою. Дається вона тим, хто її потребує. Половину оплачує стейт, другу половину федеральний уряд. Більше як 2 мільйони старих людей залежні цілком або частинно від місячної пенсії, що видається як громадська допомога. Якби 640,000 дітей мають змогу нормально жити й розвиватися дістаючи допомогу. Якби 70,000 сілних мають змогу жити в оточенні своєї родини, бо дістають відповідну допомогу.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ“ І „ЮКРЕЙНИК ВІКІ“

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи“. Скорше повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів готівкою або поштовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволіть прислати тільки готівку тому, що канадських поштових значків не можна виміняти.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОГАДОМ — ДО СЕРЦЯ І РОЗУМУ.

Більше як пів копи літ минуло з того часу, як ми стали татами й матерями. Багато з нас вже й дідусям чи бабусею стали, унуків діждалися. А кількі то переживань мав не один із нас.

Приходять мені на думку спомини з юних днів в рідній селі, на Україні. Доля судила, що ми передчасно попрощали село, рідний край і з тугою з нього виїздили. Так, начеб ми вже тоді духом відчували, що на віки виїздимо з нього, бо недоля його стріне така, що не можна буде вертатись. А може це було так тому, що ми не хотіли бачити сліз батька-матері, які нас з плачем супроводжали. Тому ми поспішно видалися з їх обіймів.

Неодна наша матуся за нас Бога молила, щоб нам післав кращу долю від тої, яку ми мали в ріднім краю. І важко теж було нам прощатися з нашими друзями, сусідами, з якими ми молодечий чи дитячий вік проживали. Ми всім обіщували, що за них не забудемо, скоро лише Бог нам дозволить найти кращу долю та краще життя.

Вже більше як пів копи літ проминуло з того часу. Не над одним з наших рідних могили вже травою поросли, не одні з них постаріли й самі діток виховали, ось так, як і ми. Це приріст українського народу. Іх діти також пішли в світ, одні добровільно, других ворог силою забрав, треті тікали перед ворогом, щоб хоч життя спасти.

Ось, дорогий тату і ти мато з юних літ, ваші діти по світі розбрилися трома шляхами: одні в Німеччину, другі у Францію, а треті в Італію. Ці осиротілі діти устами американських воєнк українського роду до нас прохання засилають і поміч виглядають. Одні з нас почули голос розуму і поміч дали, другі відмовили, ще й вилаяли, а треті отягуються.

Саме до тих, що отягуються, моє слово: Нас рахують в Злучених Державах на пів мільйона. Як би кождий з нас по кводрови дав на ратунок наших рідних закором, то ми зложили б сто двадцять п'ять тисяч доларів. А то досі ледви 50,000 ми склали. Хай буде вічна вдяка тим одиницям, що пішли з добрим прикладом

Колі ви хочете заохотити свою дитину читати до українських, купіть їй такі ІЛЮСТРОВАНІ В КОЛЬОРАХ КНИЖЕЧКИ ДЛЯ ДІТЕЙ КІТ В САПАНЦІХ. Ціна — 25 ц. ЧЕРВОНА ШАЛОЧКА, казка для чимих діточок. Ціна 25 ц. РОБІНЗОН КРУЗО. Ціна — 25 ц. Всі три книжечки разом за 50 ц. Замовлення з належністю слати до: „СВОБОДА“ P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J. З Канади треба платити тільки американською валютою.

ФАРМИ — ДОМИ — АСЕКУРАЦІЯ

Річного роду. Всі йдуть до Сатцевича по купно і продаж. Степан Д. Сатцевич має багато літ досвіду й його чесність усім відома, бо хто колинебудь купував, продавав за його посередництвом не стратив ані цента лише заробив. Спитайтеся тих, котрі купували від Сатцевича. Сатцевич знає вартість і тому кожний у него купує. Працюєте тяжко на Ваші гроші і не тратите їх, купуючи за посередництвом Сатцевича. Памятайте: Stephen D. Satzewish, 32 East 7th Street, New York City.

Маємо фарму 29 акрову, 30 миль від Нью Йорку, з фермерськими знаряддями лиш за \$5,300, як також фарму 85 акрову, дім, стодола, курники, лиш за \$2,900.

НАШІ АВТА Є ДО ВАШОЇ УСЛУГИ!

Маємо також річного роду домів в місті і поза містом.

Зголосіться до нашого бюро в день, або вечером.

Маємо великий вибір фарм, через котрі перепливають річки.

Як хочете продати свою фарму, напишіть до нас ще сьогодні.

STEPHEN D. SATZEWICH

32 East 7th Street
New York, N. Y.

Tel. GRamercy 3-0713

вперед і жертву принесли. Ми повинні бути горді із нашого Батька Союзу і його органу „Свободи“, що нам дорогу просвічують на такому шляху і своєму народови долю осолоджують. А „Свобода“ як та рідна мати своїх діточок перед ворогом боронить і пильнує, щоб їм щось злого не сталося.

А тим, що коло чарки патріотичну пісню заведуть, а за рідну справу забувають, теж пригадка: Ліпше не співайте, а ділом покажіть патріотизм. „Голодних накорміть, нагих приодійте!“

Не може забути мого брата Луція, якого на Сибір вислали і він там серед морозів загинув. А кількі там таких Луців замерзло, або з голоду загинуло? Чи маємо ждати, аж усіх наших братів-сирітальців ворог на Сибір зажене на вічну загибь? Чи не час тепер, коли вони ще тріпаються, рагувати їхнє життя? Може ще їм прийде стати на полі слави за рідний край, то чи не варто про це подумати?

А колиб так зберегти цих наших братів, щоб новому поколінню передали традицію про погибощі за волю України; щоб помолитися на їхніх могилах, щоб там посадили галузку червоної калини на те, щоб пташки прилітали та їм до вічного сну піснюку співали. Піснюку про толопо, що вгинається серед поля широким і розповидає славу козацьку та історію народного зриву на Україні. І про того могутнього дуба, що відвернувся від яничарів за те, що вони в найгіршій біді відмо-

вили поміч своїм рідним та ще кричали „Розпни, розпни Батька Союзу і його органу „Свободи“, що нам дорогу просвічують на такому шляху і своєму народови долю осолоджують. А „Свобода“ як та рідна мати своїх діточок перед ворогом боронить і пильнує, щоб їм щось злого не сталося.

Так ти, дорогий батьку і ти дорога мато, не слухай крикунів, що затратили душу. Складаймо всі жертви на ратунок загибальних з голоду й нужди наших рідних хоч би на те, щоб їх голоси не пішли на марне, щоб оця наша молодь, що пішла до шкіл зпід сільської стріхи, збереглася на працю для українського народу. Цеж діти чорноробів, а не ворожих підпанків. Це робітники по читальнях, по кооперативах, це надія безталанного народу. Хай вони відчують, що десь далеко від них за морем бється таке саме серце, яке бється і в їхній груді. В імені тих, на котрих молились, серед поля гнеться тополя“ кличу: Шлім наші жертви негайно, щоб не було запізно!

Яків Лисак, Ембридж, Па.

ЖАРТИ.

Величина.

До класи приходить новий учень, страшенно малий. Його сусід дивиться на нього згорі. — Чого ти так гавишся? Ти не видив людей? — Видів... але не задурно.

Д-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5086
Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 8 до 8 вечір. В неділі і середні дні за попереднім порозумінням.

БОЛІНІТ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жиди, болочі ноги, флебіт (запалення жил), шпугли або болочі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операцій. Лікуємо згублення литок і кистиди.

Офісові години: в понед. і четвер. від 1. до 8. веч.; вівторки і п'ятни. від 1. до 6. веч.; в сьред. від 1. до 3. веч.; в суб. від 12. до 4. попол. В нед. і свята нема уряд. годин.

Dr. L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ENdicott 2-9178
СПЕЦІАЛІСТ В БОЛІНІТ.

БЕЗПЕРЕЧНО ТАК!

Наша репутація про посмертну обслуґу найкращої якості є загальною відома; що наші услуги можна дістати за дуже скромну суму — це вже менше знане.

Поправді, то наші ціни є незвичайно помірковані; все такі, на які стати кожну родину, котра до нас навідується.

STEPHEN LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

LEO SPINGARN, OPTICIAN

Successor to
J. H. MESSINGER
Established in 1888

130 FIRST AVE., NEW YORK
межи 7-мою і 8-мою улицю

Очи докладно екзамінує досвідчений спеціаліст з оптичним досвідом. Умірковані ціни.

Особлива увага на діти. Отворено щоденно до 7 г. вечір. У п'ятницю закрито. В неділі від 10 г. рано до 2 г. пополуночі.
Telephone: AL 4-4015

Нагло Тарзан кинувся на сторожів з одного боку. Вони попадали в багно.

Ті, що з ним, надіялися, що він буде тікати. Однак Тарзан вскочив під поміст.

Тримався руками він швидко гнав уперед, а потім викарабкався на поміст позаду Брекевза.

Та сторожа була хитріша, ніж він думав. Заки він встиг хопити за свій ніж, вони кинулися до нього з списками.

в однині!
— Знаменито! Але ж з тебе осяє!

Реальности: купна, продажі і виміни

ВИ ХОЧЕТЕ КУПИТИ, ЧИ ПРОДАТИ: — Доми, фарми, білізи і менші, Гроцери, Делікатеси, Ресторанти, Садуни, (Bar & Grill), Кенди Стори і інші бізнеси? Зайдіть до PIA Estate office на адресу:

J. TANSKI
149 Avenue A, at E. 9th Street,
New York 3, N. Y.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуґа ширя і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9080

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ШАДІТЬ дешо з вашого забезпечення.

Ми уладжуємо прекрасні ЦІЛИЙ ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині клієнта: KAIN MORTUARY, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646

— or —
E. H. VREELAND, Mgr.
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bielow 3-6762

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по \$15'
ціни так дешеві як ОБСЛУґА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Rightful funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронням в БРОКН, БРОКЛІН, Нью Йорк і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MErose 4-5577

ТАРЗАН, ч. 1258. Невдача.